

3. november 2017

Høringsvar til Danida Business Finance: Assela Wind Farm Ethiopia

Globalt Fokus' og 92-gruppens medlemsorganisationer¹ takker for muligheden for at blive hørt angående opførelsen af en vindmøllefarm i Etiopien – det såkaldte 'Assela wind farm project'. Vi byder initiativet velkommen og ser ligesom Udenrigsministeriet og Danish Business Finance (DBF) et stort potentiale i, at dette projekt kan tjene som et godt eksempel på et projekt, der bidrager til grøn omstilling i et land, hvor behovet er stort. Det kan samtidig tjene som godt eksempel på, hvordan en bæredygtig investering kan og bør sikre hensyn til miljø, klima, menneskerettigheder og udviklingseffekter i tråd med internationale standarder.

Vi bifalder også, at projektet indsættes i en større kontekst, hvor man med udgangspunkt i FN's verdensmål for bæredygtig udvikling inddrager både sociale, miljø- og klimamæssige effekter. Dette er helt på linje med Danmarks udviklingsstrategi "Verden 2030", den danske handlingsplan for FN's verdensmål samt IFU's reviderede mandat, der alle understreger komplementariteten imellem FN's verdensmål og FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv (UNGPs) for at fremme bæredygtig udvikling.

De følgende betragtninger bygger på vores medlemsorganisationers solide kendskab til udviklingsproblematikker, miljø- og klimamæssige forhold, internationale standarder samt indgående kendskab til dynamikker i et land kendetegnet af skrøbelighed som den i Etiopien. Anbefalingerne ligger desuden i tråd med tidligere høringsvar ift. DBF's mandat, Udenrigsministeriets nye strategi for IFU, den nyetablerede SDG-fond samt Landbrugsfonden under IFU (DAF). Sidstnævnte førte i 2014 til en anerkendelse fra Danidas programkomité om at følge FAO's retningslinjer for jordkøb (VGGT), free, prior and informed consent princippet (FPIC) og UNGPs².

Imens vi støtter op om investeringer i grøn omstilling, så er det vores overordnede vurdering, at der er en særlig høj risiko forbundet med denne type investering, som involverer jordopkøb og eventuelt forflytninger af lokale borgere. Og dermed ekstra belæg for nødvendig omhu i praksis. Dertil har vi disse anbefalinger:

Lande- og risikoanalyser

Generelt mener vi, at der ligger megen relevant læring og erfaring fra tidligere projekter samt hos bl.a. IFU og Eksportkreditfonden for praktisk håndtering af investeringer. DBF bør som minimum trække på disse eksisterende erfaringer og systemer. Ligeledes bør DBF trække på læringen fra andre investeringsprojekter såsom Lake Turkana projektet i Kenya, EKFs jernbanestrækning investering i Etiopien, Adama Wind Farms i Etiopien og andre private investeringer i Etiopien. Det er særlig relevant at se på læring fra investeringer, der har inkluderet jordopkøb samt trække på de mange guides, der er til efterlevelse af VGGT retningslinjerne, FPIC-princippet, community engagement osv., der hvor UNGPs ikke giver detaljerede svar.

¹ **Globalt Fokus** er en platform for ca. 80 danske civilsamfundsorganisationer, som arbejder med international udvikling, miljø og humanitært arbejde. Ulandssekretariatet, 3F og Afrika Kontakt er medlemmer af Globalt Fokus, men er i dette tilfælde ikke medunderskrivere på denne henvendelse.

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er i denne sag tegnet af: Amnesty International Danmark, Care Danmark, Det Økologiske Råd, FN-forbundet, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Mellempolkeligt Samvirke, Oxfam IBIS, U-landsforeningen Svalerne, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden.

² Meeting of the Danida Programme Committee on 9 December 2014, Summary of conclusions

Vi understreger vigtigheden af en holistisk landeanalyse, der tager hensyn til de politiske, sociale og ikke mindst menneskerettighedsrelaterede forhold i Etiopien, baseret på inputs fra forskellige interessenter, inkl. NGOer. En vigtig overvejelse er, hvordan DBF vil navigere under de nuværende rammebetingelser, som eksisterer i landet, herunder den ustabile politiske situation, korruptionsforhold og det stærke pres på civilsamfundet. I forbindelse med projektet er det ligeledes nødvendigt at forholde sig til dynamikkerne imellem den føderale regering, regionen (Oromia) og district/woreda-niveau samt være opmærksom på hvilke myndigheder, der er ansvarlig for hvilke dele af projektimplementeringen.

Efterlevelse af internationale retningslinjer

I forhold til at nå projektets og Danmarks udviklingspolitiske målsætninger er efterlevelsen af UNGPs helt central. Den danske regering anerkender UNGPs som en klar minimumstandard for ansvarlig virksomhedsadfærd. I dette konkrete projekt betyder det, at DBF skal sikre at alle virksomheder, der er i forretningsrelation til projektet demonstrerer effektiv 'due diligence', og herunder effektivt forebygger og afbøder den negative indflydelse på menneskerettigheder, klima, miljø, etc. UNGPs foreskriver ligeledes at statslige institutioner og virksomheder har ansvar for at kommunikere om de problemer og fremskridt, der er på et område.

Ifølge UNGPs har staten en særlig forpligtelse til at beskytte imod negativ påvirkning af menneskerettighederne, når det drejer sig om statsejede virksomheder (princip nr. 4 under "state duty to protect"). Dette bekræftes også i Danmarks nationale handlingsplan for implementering af UNGPs³. Som konsekvens bør DBF demonstrere hvordan UNGPs vil *effektivt* blive operationaliseret i forhold til projektet; et ansvar vi ikke mener at konceptnotan demonstrerer i tilstrækkelig grad.

Efterlevelsen af UNGPs kræver systemisk omstilling, men skal måles på de konkrete indsatser og resultater. Det er derfor centralt at projektet konkret og tydeligt forholder sig til de udfordringer ift. menneskerettigheder. Tager de gennemførte impact assessments (social and environmental) et rettighedsbaseret udgangspunkt? Hvordan følges de op? Bliver analyserne offentligt tilgængelige i tråd med UNGPs retningslinjer?

Det er desuden en vigtig forudsætning at embedsfolk og rådgivere (både i DK og Etiopien) har tilstrækkelig viden om relevante standarder, og kan sikre implementering af principperne i samarbejde med myndigheder og virksomheder. DBF bør sikre dette vidensgrundlag som del af dets ansvar.

Vi mener derfor, at der er et presserende behov for en vurdering af, hvordan DBF lever op til UNGPs, omfanget af projektet taget i betragtning. Der bør derfor foreligge eller udvikles klare retningslinjer for hvordan UNGPs sikres implementeret hos DBF og hos øvrige partnere.

Endeligt bør der i overensstemmelse med UNGP princip 21 sikres den fornødne transparens om risici og løbende rapportering angående adressering af disse på en måde, der tillader berørte parter at følge med.

Involvering af lokalbefolkningen og adgang til genoprejsning

I forhold til de mennesker, som forventes forflyttet, adgang til genoprejsning og kompensation for jordrettigheder et centralt princip at forholde sig til. DBF er som investor også forpligtet til at respektere menneskerettighederne ifølge UNGPs principper om 'corporate responsibility to respect' på lige fod med alle andre virksomheder.

³ <http://em.dk/publikationer/2014/31-03-14-danish-national-action-plan> (2014). Tilgået 1. november 2017.

The Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure (VGGT) og princippet om free, prior and informed consent (FPIC) vil være centrale pejlemærker. Konkret kan DBF endvidere med fordel trække på de reviderede IFC performance standard (inkl. nr 5), og EKFs erfaring med at efterleve disse i Etiopien.

Globalt Fokus og 92-gruppen ser en udfordring vedrørende overholdelse af rettigheder for lokale og oprindelige folk – en erfaring vi også tager med fra Lake Turkana-projektet, der viste hvor mange udfordringer, der er med denne type investeringer, særligt hvis menneskerettigheds- og udviklingskompetencer ikke bliver tænkt ind fra starten. F.eks. er det afgørende at der tænkes i alternative 'livelihoods' og indkomstskabende aktiviteter til de personer, som involveres i projektet eller tiltrækkes pga. nye jobmuligheder, så projektet booster bæredygtig udvikling lokalt frem for at underminere den. Assela-området er frugtbar landbrugsjord.

I konceptnoten for projektet i Etiopien fremgår det på side 7, at den etiopiske regering har retningslinjer for forflyttelse af de 20-30 familier, som er identificeret, hvorfor man overlader processen til dem. Fra vores synspunkt er en sådan ansvarsfralæggelse uhensigtsmæssig; DBF bør være langt tættere på og tage større ansvar og medejerskab for processen, herunder kompensationen til de berørte grupper og ikke overlade det til føderale eller lokale myndigheder. I relation til genoprejsning er det også et vigtigt princip i UNGPs at klagemuligheder skal være tilgængelige for berørte grupper (eks. IFU's klagemekanisme). I relation til FN's verdensmål kan man således risikere en negativ påvirkning på mål 1, 2, 3, 8, og 16. I stedet mener vi, at man bør gribe denne anledning til at styrke Etiopiens kapaciteter og rammebetingelser.

Civilsamfundet i Etiopien er under en skarp kontrol, og bl.a. derfor har de lokale samfund, der skal forflyttes ingen eller ringe mulighed for på en organiseret måde at udtrykke deres krav og ønsker. Dette har tidligere givet anledning til protester i Etiopien –og protester mod private investeringer og mangelfuld kompensation er også en del af den nærværende konflikt mellem den føderale regering og visse dele af Oromia-befolkningen. Samtidig risikerer man, at myndighederne på forskellige niveauer vil skade personer eller grupper, som udøver modstand. I konceptnoten står der på side 7, at der har været en konsultation af de lokale berørte samfund. Ud fra dette er det dog ikke muligt at se, hvordan dialogen med lokalsamfundet har foregået, hvordan civilsamfundet skal engageres fremover, om de lokale samfund har haft mulighed for at organisere sig i forbindelse med konsultationen, og om man har lyttet til de lokale samfund? Endelig undrer det os, at kun 20-30 husholdninger forventes at blive berørt af opførelsen.

Ovenstående udfordring rejser en række spørgsmål, herunder hvordan DBF har håndteret dette spørgsmål, og hvorvidt der er taget stilling til, om folk identificerer sig som oprindelige folk (ud fra princippet om selv-identifikation)? Hvordan vil DBF, i tråd med FPIC princippet, sikre sig at jordejer giver samtykke til at afgive sin jord? Og får kompensation i tråd med VGGT og FPIC? Hvordan vil DBF sikre sig, at lokalbefolkningen og ansatte i projektet har adgang til 'resilient livelihoods' for at undgå negative effekter?

Assela wind farm er et kæmpe projekt med stort potentiale, og det er i alles interesse at det gennemføres tilfredsstillende ift. de interesser og forventninger der er på spil. Vi ser på denne baggrund frem til at fortsætte dialogen om dette projekt, og vil gerne stå til rådighed for et møde om dette.